

Radio Rojc

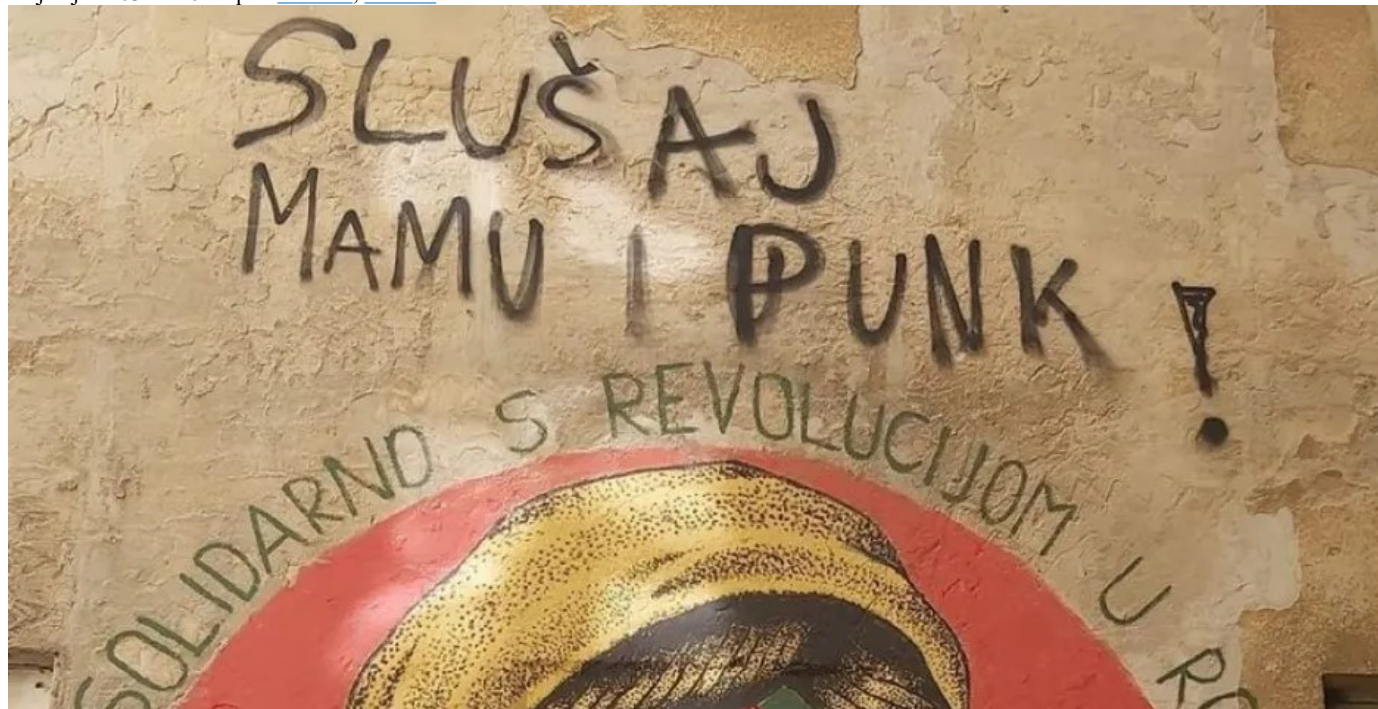
Stream: [64AAC+](#) [128AAC+](#) [320MP3](#)

- [iz Rojca](#)
- [Društvo](#)
- [Komentar](#)
- [Kultura](#)
- [Podcast](#)
- [Kontakt](#)
- [Gradimo Rojc](#)
- [R.O.J.C.](#)

PRAZAN PROSTOR (1) Između glazbe i ideologije

Radio Rojc

Objavljeno 03.11.2022. pod [Društvo](#), [Kultura](#)

Prazan prostor: Definiranje supkulturnih gibanja u Hrvatskoj (1)

Punk: između glazbe i ideologije

Vjerni fanovi lika i djela *straight-edge* pionira Iana MacKayeja, čelnog čovjeka bendova *Minor Threat* i *Fugazi*, često ga u intervjuima za raznorazne lokalne fanzine znaju upitati kako definira punk. Jednom je prilikom MacKaye rekao:

“Evo kako definiram punk: to je slobodan prostor. Može se zvati jazzom, hip-hopom, bluesom, rockom ili beatom. Može se zvati i technom. Za mene je punk rock stanje uma kroz koje sam shvatio da se nove ideje mogu predstaviti u okruženju u kojem profit nema primat”.

Za mnoge ovdašnje alternativce punk je gotovo jedina supkulturna ideja – ili možda ideologija – koja vječito nosi predznak opće nejasnoće, čak i u krugovima koji se u potpunosti identificiraju s dotičnom supkulturom. Postoji poprilično labavi okvir hip-hopa, duba, ili noisea, no – poradi samačke politike pankera, teško je usuglasiti se oko toga što je punk.

Njegova povijest je poprilično slojevita. Punk je tik iza svojeg globalnog nametanja bio pokretačem brojnih društvenih promjena, što ga pozicionira kao silu koja je nadišla primitivnu ideju o žanru i glazbenom pravcu. S jedne strane, njegovi skromni Engleski početci otvorili su izrazito reflektivan prostor u kojem je srednji razred pokušao artikulirati svoj zajednički klasni interes uslijed izrazito nepogodnih uvjeta života. Osim toga, “migrantske” tendencije punka omogućile su rađanje adekvatnog pandana Engleskom punk rocku, a tu je poziciju zauzeo Američki *hardcore*. Glazbeno sličan punk rocku, *hardcore* je za cilj imao radikalizirati i dalje de-reakcionarizirati prethodnika. Prije svojeg seljenja u američka predgrađa, njegov je klasni kišobran bio identičan engleskom – ideologija u vlasništvu djece radnika, naraštaja apsolutnog besmisla.

Punk rock – hardcore odnos uspješno je seciran bezbroj puta dosad. U svojoj knjizi *Our Band Could Be Your Life*, Michael Azerrad piše:

“Izvorna punk scena je gotovo u potpunosti izumrla do 1979. Hipsteri su se zakačili na “arty” post-punk bendove kao što su The Fall, Gang of Four i Joy Division. [Izvorne punkere] zamijenili su snagatori s periferije, iz predgrađa, koji su tek počeli otkrivati brzinu, snagu i agresiju punka. Nije ih bilo briga što se punk već polako počeo odbacivati kao oslabljena sila, sačinjena od dječjih bendova koji se furaju da su Ramonesi tek nekoliko godina prekasno. Bez ikakvih pretenzija, ta su nova djeca ogolila glazbu do svoje srži, potom ubrzala tempo do onog udaranja kemijske o školsku klupu, i rezultat nazvali – “hardcoreom”.”

Tim se sentimentom pozabavio i pisac Barney Hoskyns, napisavši:

“[Ta je nova glazba bila] mlađa, brža i ljuća, prepuna akumuliranog bijesa disfunkcionalnih adolescenata iz Orange Countyja kojima je bilo dosta života u praznom republikanskom raju.”

Ovdašnje punk gibanje bilo je nešto manje polarizirajuće. U Engleskoj utemeljen, anti-Thatcher punk rock i američki anti-Reagan hardcore u Hrvatskoj su našli zajednički jezik, poglavito zbog čestih društvenih turbulencija i mikro-nesuglasica koje se nanovo nameću iz dekadu u dekadu.

Primjerice, hrvatska je metropola je svoju “klupsku scenu” učinila pogodnim domom za pankere, što vidimo na primjerima kulturne aktivnosti Vintage Industrial Bara, Močvare, na koncu i nezaobilazne Medike. Suživot tih prostora omogućio je svojevrsnu “normalizaciju” punka jednako kao glazbenog pravca i šire supkulture.

Manji nećak glomaznog glavnog grada – grad Koprivnica – opisuje upravo tu interpretaciju punka kao primarnu (kontra)kulturnu ideologiju. O odnosu između Koprivnice i punka upitao sam glazbenika, glazbenog kritičara, radijskog čovjeka i kantautora Ivana Grobenskog:

“U koprivničkom kontekstu, punk je najmanje glazbeni pravac, a najviše pristup, više i od ideje i od ideologije. Cjelokupna kulturna povijest Koprivnice unazad pedesetak godina ima taj punk pristup, svi ključni akteri nezavisne, alternativne, ali i institucionalne kulture su na ovaj ili onaj način bili punkeri, bilo da su glazbenici, kazalištarci, performer, slikari, književnici, filmaši, kritičari, izdavači ili nešto treće. Taj punk pristup u glazbi zvuči kao Overflow ili Mariška Bend, u slikarstvu izgleda kao Đegi ili Hipi, u kazalištu kao Crne Šume, u performansu kao Car ili Vinček, u književnosti kao Galović, na filmu kao Gruntovčani, u kritici kao Špoljar, u izdavaštvu kao Šareni Dućan...”

Ivan Grobenski – foto: Ivana Petrić

Ovakav odgovor zahtijevao je dublji angažman, a na toj se točki nameće razmišljanje o etimologiji riječi “scena”, i u nadi da će načeta lucidnost barem donekle definirati pojam oko kojeg redovno nastaju ekscesi i beskraje polemike, konačno sam dobio upravo to što sam načelno tražio, uz potrebno proširenje:

“Što za mene znači scena? Ono što ta riječ znači u svom prenesenom značenju: oštar razgovor; ispad, svađa. Scena je ono što je nužno potrebno i jedino što može donekle pod kontrolom držati ludilo i mahitanje politike i političara.”

Uz to da je punku mjesto “uvijek i svugdje, a posebno u institucijama”, Grobenski nadodaje:

“FUNK, AK Galerija, Galerija Koprivnica, Muzej Grada Koprivnice, Sinagoga i KKC Pixel, to su sve mjesta u kojima živi taj kontrakulturni duh o kojem govorimo.”

Što se Zagreba tiče, koliko je izoliran u svom balonu zbog (u prvom redu) centralizacije punk scene, toliko je i otvoren – ipak je riječ o studentskom gradu koji iz godine u godinu osvježava stanje mladim došljacima. Za komentar sam upitao glazbenika, *bookera* i koncertnog organizatora Antuna Aleksu.

“Osobno smatram kako je punk pored ideje i glazbeni pravac. Dovoljno je već prisutan da ga tako možemo interpretirati. Kako se pravac mijenjao kroz godine, tako se i ideologija vezana uz njega radikalno mijenja. Proces nikada ne prestaje. Nekoć je predstavljao kaos i anarhiju, a danas se više veže uz empatiju i razumijevanje. Punku je mjesto svugdje gdje ima priliku štiti slabije i zalagati se za generalno bolji svijet. Scena za mene predstavlja skupinu ljudi koja okupira određeni kreativni prostor gdje pojedinci ili manje skupine svojim direktnim djelovanjem i/ili interakcijom s kreativnim sadržajem omogućuju napredak i razvoj ostalim pojedincima ili skupinama unutar šire zajednice ljudi.”

“Na razini Zagreba”, nastavlja Aleksa, “najzapaženiji su Attack, Močvara, KCM, ima i muzeja i raznih kazališta... duh punka živi posvuda, čak se i često sudara s drugim scenama. Mislim kako kod trap izvođača i publike jasnije uviđam punk iskrinu nego kod punkera. Punk je, na konkretnom primjeru isključivo te minijature scene, samo blijeda nostalgija koja onemogućuje sceni da korača svojim prirodnim ritmom”.

Ipak, valjalo bi umaknuti glavnom gradu i njegovoj rodbini i krenuti putem Rijeke – grada koji se može pohvaliti zanimljivim punk endemima. Tamo sam locirao idućeg sugovornika – Raya Vučinića – Škota, čelnog čovjeka Empeduja Punk Festivala i upitao ga kako i gdje vidi punk u

Rijeci.

“U punku prije svega vidim slobodu koje nema nigdje drugdje: slobodu mišljenja, izražavanja, odlučivanja i stvaranja. Dalje, u kontekstu Rijeke, punk drži status velikog, bitnog pokreta koji traje preko 40 godina. Biti pankerom ovdje znači biti dijelom bogate riječke povijesti. Smatram kako je punk prije svega ideja – ideja o toj slobodi koju sam ti spomenuo – onda ideologija, i tek na kraju glazbeni pravac. Kroz glazbu se očituju prve dvije stavke – misli, ideje, kritike današnjeg društva, društvenog poretka i svega između. Na kraju, punk je ipak nešto apstraktno: svatko stvara neki svoj punk i doživljava ga na svoj jedinstven način. Kao takav sigurno bi našao mjesta u institucijama zaduženim za kulturu, pod uvjetom da ga tamo smijeste pravi ljudi.”

Kao i ranije, nastavilo se naravno i o tome što se krije iza termina “scena”.

“Kratko i jasno: na scenu gledam kao na otvoren prostor za izražavanje. U njemu obitavaju i otvoreni ljudi i otvoreni prostori – uglavnom klubovi. Mi imamo Podrum, Pula ima Rojc, Ljubljana ima Metelkovu...”

Zajednička točka svih gore citiranih razgovora jest akcentiranje potrebe prostora kao prosto fizičke komponente u kojoj se rađa i živi *punk politika*. Element prostora kao metafizičkog, odnosno ideološkog supkulturnog sjecišta naglašava se u podtekstu samih razgovora, gdje su u razvidnom suživotu punk kao glazbeni pravac, ideologija i vrijednosni sustav po čijim načelima punkeri žive i “izvan” same konstitucije punka.

Vraćajući se natrag na MacKayjevu opasku s početka, razvidno je da iako punk sadrži sve navedene komponente (zvučnu dimenziju, ideološki ključ, sustav normi i vrednota, kao i prostor unutar kojeg obitava), u pokušaju definiranja istih uviđa se tendencija nadilaženja njihovih pojedinosti. Svojstva tog *slobodnog prostora* fluidnog su karaktera, mijenjaju se sukladno potrebama i željama njegovih aktera.

Za kraj valja napomenuti da rasprave o tome što je punk i što spada pod njegovu oblast nikada neće prestati, izgledno je da će samo njegovu daljnje postojanje predstavljati jednu specifičnu, nerješivu misteriju.

Sve te nedorečene misli sažeo je pisac Bekim Sejranović:

“Punker sam ostao cijelog života, ne mislim u glazbenom smislu, već svjetonazornom. Punk je za mene svaka pobuna protiv elite, državnog represivnog aparata, pravo biti drugačijim, ma kakva ta drugačijost bila. Punk je oslobođenje, borba protiv sivila malograđanštine, propitivanje podastrih “istina”, postavljanje neugodnih pitanja, pričanje nekorektnih priča i što je najvažnije, punk je protest putem individualnosti, subjektivizma, singularizma.

“Uvik kontra”, to je punk.”

Ivan Slijepčević

**Tekst je sufinancirala Agencija za elektroničke medije kroz projekt poticanja novinarske izvrsnosti*

Podjeli ovo:

Srodno

[ROJC Zaštitni znak našega grada](#)
10.04.2020.
U "Gradimo Rojc"

[Koko i zavarivači - Punk je potekao iz Pule ?!](#)
16.03.2016.
U "Kultura"

[Nenad Kovačić: Prepoznajem punk u tradicijskoj glazbi](#)
16.09.2022.
U "Kultura"

« [Socijalizam svoju puninu postiže tek na mikro razini](#)

[Permakulturni dizajn za uključivo društvo](#) »

[RSS 2.0](#) | [trackback](#)

© 2022 [Radio Rojc](#), sva prava pridržana. Impressum se nalazi [ovdje](#), a pravila privatnosti [ovdje](#).